ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ DÁMAZO RUIZ-JARABO COLOMER

της 5ης Μαρτίου 1998 *

1. Το tribunal administratif (Λουξεμβούργο) ζητεί από το Δικαστήριο να εκδώσει προδικαστική απόφαση ως προς την ερμηνεία ορισμένων διατάξεων της οδηγίας 64/427/ΕΟΚ [1] (στο εξής: οδηγία 64/427), για να μπορέσει να επιλύσει τις διαφορές που έφεραν ενώπιόν του, αφενός, ο Manuel de Castro Freitas, πορτογαλικής ιθαγενείας, και, αφετέρου, ο Raymond Escallier, γαλλικής ιθαγενείας. Με τις προσφυγές που άσκησαν, οι οποίες και οι δύο στρέφονται κατά του ministre des Classes Moyennes et du Tourisme (Υπουργού Μεσαίων Τάξεων και Τουρισμού, στο εξής: Υπουργός), ζητούν να μεταρρυθμιστεί διοικητική απόφαση να μη τους χορηγηθεί άδεια εγκαταστάσεως στο Λουξεμβούργο υπό την ιδιότητα ανεξάρτητου επαγγελματία για την άσκηση εκεί των ίδιων επαγγελμάτων που άσκησαν προηγουμένως στην Πορτογαλία και τη Γαλλία αντιστοίχως.

I — Τα πραγματικά περιστατικά των δύο υποθέσεων

2. Από τη δικογραφία προκύπτει ότι, στις 21 Οκτωβρίου 1993, ο M. de Castro Freitas ζήτησε από τις αρχές του Λουξεμβούργου άδεια εγκαταστάσεως για την άσκηση της δραστηριότητας «οικοδομικά έργα: ανέγερση και επιδιόρθωση κτιρίων, περιλαμβανομένων των εργασιών προσόψεως». Στις 10 Ιανουαρίου 1994, του γνωστοποιήθηκε ότι η αίτησή του δεν μπορεί να γίνει δεκτή βάσει των πιστοποιητικών που προσκόμισε και κλήθηκε να προσκομίσει πιστοποιητικό ΕΚ υπό την έννοια του άρθρου 4, παράγραφος 2, της οδηγίας 64/427, το οποίο έπρεπε να λάβει από το Confederaçao da Industria Portuguesa (στο εξής: συνομοσπονδία) σχετικά με τις δραστηριότητες που άσκησε στην Πορτογαλία. Κατόπιν αυτού, υπέβαλε πιστοποιητικό που του χορηγήθηκε από το Asociación Comercial e Industrial de Fafe, Cabeceiras de Basto y Celorico de Basto. Με απόφαση της 3ης Μαρτίου 1994, οι αρχές του Λουξεμβούργου δεν του χορήγησαν άδεια εγκαταστάσεως καθότι δεν προσκόμισε πιστοποιητικό ΕΚ.

3. Αφού έλαβε πιστοποιητικό ΕΚ της συνομοσπονδίας, χρονολογούμενο από τις 24 Απριλίου 1994, το οποίο βεβαίωνε ότι μεταξύ 6ης Ιανουαρίου 1981 και 31ης Δεκεμβρίου 1989 άσκησε στην Πορτογαλία δραστηριότητα σχετική με οικοδομικά έργα, οι αρχές του Λουξεμβούργου τού χορήγησαν, στις 15 Ιουνίου 1994, άδεια εγκαταστάσεως για την άσκηση της δραστηριότητας εργολάβου οικοδομών. Με έγγραφο της 27ης Ιουνίου 1994, ο M. de Castro Freitas πληροφορήθηκε ότι δεν μπορεί να του χορηγηθεί άδεια εγκαταστάσεως για το επάγγελμα του τεχνίτη προσόψεων, καθότι, μετά την αφαίρεση των ετών που ελήφθησαν υπόψη για το επάγγελμα του εργολάβου οικοδομών, έπρεπε ακόμη να δικαιολογήσει πρόσθετη περίοδο ασκήσεως δραστηριότητας για να πληρωθούν οι προϋποθέσεις του άρθρου 3 της οδηγίας 64/427.

* Γλώσσα του πρωτοτύπου: η ισπανική.

1 — Οδηγία του Συμβουλίου, της 7ης Ιουλίου 1964, περί των λεπτομερειών εφαρμογής των μεταβατικών μέτρων στον τομέα των μη μισθωτών δραστηριοτήτων μεταποιήσεως που υπάγονται στις κλάσεις 23-40 ΔΤΤΒ (Βιομηχανία και βιοτεχνία) (ΕΕ ειδ. έκδ. 06/001, σ. 38).

4. Αφού η συνομοσπονδία χορήγησε νέο πιστοποιητικό ΕΚ, χρονολογούμενο από τις 27 Σεπτεμβρίου 1994, το οποίο αναφέρει ότι άσκησε επί πλέον, κατά την ίδια περίοδο των εννέα ετών, δραστηριότητα σχετικά με «εξωτερικές αποπερατώσεις, προσόψεις και στέγες», σύμφωνα με την περιγραφή των επαγγελμάτων που ανακοινώθηκε από τις αρχές του Μεγάλου Δουκάτου, ο M. de Castro Freitas υπέβαλε νέα αίτηση άδειας εγκαταστάσεως για τη δραστηριότητα του τεχνίτη προσόψεων. Στις 10 Νοεμβρίου 1994, η αίτηση αυτή απορρίφθηκε με την ίδια αιτιολογία, καθότι ο M. de Castro Freitas δεν απέδειξε ότι συμπλήρωσε πρόσθετη περίοδο δραστηριότητας σύμφωνα με την προϋπόθεση που απαιτεί την άσκηση του επαγγέλματος αυτού τουλάχιστον επί έξι έτη.

5. Κατόπιν αυτού, ο M. de Castro Freitas υπέβαλε τρίτη αίτηση άδειας εγκαταστάσεως στην οποία επισύναψε, αυτή τη φορά, πιστοποιητικό της συνομοσπονδίας, χρονολογούμενο από τις 25 Δεκεμβρίου 1994, το οποίο βεβαίωνε ότι άσκησε κατά την ίδια περίοδο δραστηριότητα που χαρακτηριζόταν τώρα ως «οικοδομικά έργα» και «εξωτερικές αποπερατώσεις, προσόψεις και στέγες». Με έγγραφο της 20ής Ιανουαρίου 1995, ο M. de Castro Freitas πληροφορήθηκε ότι η νέα αίτησή του απορρίφθηκε ελλείψει νέων στοιχείων, καθόσον τα προσόντα που αναφέρει το πιστοποιητικό είχαν ήδη ληφθεί υπόψη κατά την έκδοση των παλαιότερων αποφάσεων. Η αίτηση θεραπείας που υπέβαλε ο M. de Castro Freitas στις 20 Φεβρουαρίου 1995 απορρίφθηκε από τον Υπουργό, ελλείψει νέων στοιχείων, με απόφαση της 17ης Μαρτίου 1995. Ο ενδιαφερόμενος άσκησε στις 19 Απριλίου 1995 προσφυγή για τη μεταρρύθμιση, αν όχι την ακύρωση, της αποφάσεως αυτής.

6. Ο προσφεύγων στην άλλη υπόθεση που είναι εκκρεμής ενώπιον του tribunal administratif είναι ο Raymond Escallier. Με έγγραφο της 16ης Ιουλίου 1995, ζήτησε από τις αρχές του Λουξεμβούργου την άδεια να ασκήσει στο Μεγάλο Δουκάτο τα επαγγέλματα του ξυλουργού, στεγοποιού και τεχνίτη λευκοσιδήρου-ψευδαργύρου.

Κατόπιν γνωμοδοτήσεως της συμβουλευτικής επιτροπής την οποία προβλέπει το άρθρο 2 του νόμου της 28ης Δεκεμβρίου 1988, ο οποίος ρυθμίζει την πρόσβαση στα επαγγέλματα του βιοτέχνη, εμπόρου και βιομηχάνου καθώς και σε ορισμένα ελευθέρια επαγγέλματα, ο Υπουργός χορήγησε στον R. Escallier, στις 24 Ιανουαρίου 1996, την άδεια να ασκήσει το επάγγελμα του στεγοποιού, αλλά του αρνήθηκε την ίδια άδεια για τα επαγγέλματα του ξυλουργού και του τεχνίτη λευκοσιδήρου-ψευδαργύρου. Οι αρχές του Λουξεμβούργου δικαιολόγησαν την άρνηση αυτή λέγοντας ότι ο R. Escallier δεν είχε ακόμη συμπληρώσει τον αριθμό ετών πραγματικής δραστηριότητας που απαιτεί το άρθρο 3, στοιχεία α΄ και γ΄, της οδηγίας 64/427 για κάθε ένα από τα εν λόγω επαγγέλματα, καθότι οι προϋποθέσεις του άρθρου 3 πρέπει, κατά την ερμηνεία αυτή, να πληρούνται χωριστά για κάθε ένα από τα σχετικά επαγγέλματα.

7. Στις 14 Φεβρουαρίου 1996, ο R. Escallier άσκησε προσφυγή για τη μεταρρύθμιση της αποφάσεως της 24ης Ιανουαρίου 1996 λόγω παραβάσεως του νόμου. Προς στήριξη της προσφυγής του, ισχυρίστηκε ότι τα πιστοποιητικά που προσκόμισε βεβαιώνουν ότι του επιτρέπεται να ασκήσει τα τρία επαγγέλματα στη Γαλλία και ότι πληροί τις προϋποθέσεις του άρθρου 3 της οδηγίας 64/427. Παρέπεμψε συναφώς στο πιστοποιητικό του άρθρου 4, παράγραφος 2, της οδηγίας, το οποίο του χορηγήθηκε από το εμπορικό,

βιοτεχνικό και βιομηχανικό επιμελητήριο του Μοζέλα, έγγραφο από το οποίο προκύπτει ότι άσκησε τις τρεις εν λόγω δραστηριότητες ως διευθύνων επιφορτισμένος με τη διαχείριση επιχειρήσεως κατά την περίοδο από τις 21 Ιανουαρίου 1983 μέχρι τις 5 Φεβρουαρίου 1990.

II — Τα προδικαστικά ερωτήματα

8. Για να μπορέσει να λύσει τις δύο αυτές διαφορές, το tribunal administratif υπέβαλε στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

«1) Αφορά το πρώτο εδάφιο του άρθρου 3 της οδηγίας 64/427, της 7ης Ιουλίου 1964, περί των λεπτομερειών εφαρμογής των μεταβατικών μέτρων στον τομέα των μη μισθωτών δραστηριοτήτων μεταποιήσεως που υπάγονται στις κλάσεις 23-40 ΔΤΤΒ (Βιομηχανία και βιοτεχνία), στο οποίο γίνεται λόγος, αφενός, για την ανάληψη "μιας από τις δραστηριότητες που μνημονεύονται στο άρθρο 1, παράγραφος 2" ή για την άσκησή "τους" και, αφετέρου, προς το τέλος του για "την πραγματική άσκηση της εν λόγω δραστηριότητος", επίσης την κατάσταση του κοινοτικού υπηκόου που έχει ταυτοχρόνως ασκήσει εντός του κράτους μέλους προελεύσεως πλείονες δραστηριότητες εμπίπτουσες στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας αυτής και που ζητεί την εγκατάσταση της επιχειρήσεώς του εντός άλλου κράτους μέλους με συνέχιση της ταυτόχρονης ασκήσεως των δραστηριοτήτων [2] αυτών, λαμβανομένης υπόψη ιδίως της αρχής της ελευθερίας εγκαταστάσεως η οποία διατυπώνεται στο άρθρο 52 της τροποποιημένης Συνθήκης της 17ης Απριλίου 1957 περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας;

2) Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως, μεταβάλλεται η απαιτούμενη από το άρθρο 3, στοιχείο α', περίοδος ασκήσεως για όλες ή για ορισμένες από τις περί ων πρόκειται δραστηριότητες λόγω της ταυτόχρονης ασκήσεως αυτών;

3) Ποιες είναι ενδεχομένως οι συνέπειες της συναφείας ή ακόμη της ελλείψεως συναφείας μεταξύ των περί ων πρόκειται δραστηριοτήτων;»

III — Η εθνική ρύθμιση

9. Ο νόμος της 28ης Δεκεμβρίου 1988, ο οποίος ρυθμίζει την πρόσβαση στα επαγγέλματα του βιοτέχνη, εμπόρου και βιομηχάνου, καθώς και σε ορισμένα ελευθέρια επαγγέλματα, εξαρτά την άσκηση βιοτεχνικών, βιομηχανικών ή εμπορικών δραστηριοτήτων από την προηγούμενη κατοχή γραπτής άδειας, είτε πρόκειται για φυσικά είτε για νομικά πρόσωπα. Ο τίτλος V του νόμου αυτού προβλέπει στερητικές της ελευθερίας και χρηματικές ποινές για κάθε παράβαση του νόμου αυτού.

2 — Τα τρία προδικαστικά ερωτήματα που υπέβαλε το tribunal administratif διατυπώθηκαν κατά τον ίδιο τρόπο στις δύο υποθέσεις, εκτός της τελευταίας λέξεως, στη θέση της οποίας, στην απόφαση περί παραπομπής που αντιστοιχεί στην προσφυγή του R. Escallier, υπάρχει η λέξη «επαγγελμάτων».

Το κεφάλαιο ΙΙ του τίτλου ΙΙ, το οποίο περιέχει τους κανόνες που έχουν εφαρμογή στον τομέα της βιοτεχνίας και των κατασκευαστικών επιχειρήσεων, ορίζει, στο άρθρο 13, ότι με εκτελεστικούς κανονισμούς, οι οποίοι θα εκδοθούν κατόπιν γνωμοδοτήσεως των οικείων επαγγελματικών ενώσεων, θα καταρτιστεί κατάλογος των κυρίων και δευτερευόντων επαγγελμάτων και θα καθοριστεί το πεδίο τους δραστηριότητας. Για να ασκήσουν κύριο επάγγελμα, οι βιοτέχνες θα πρέπει να κατέχουν επαγγελματικό πτυχίο ή πανεπιστημιακό τίτλο μηχανικού στον αντίστοιχο κλάδο. Ωστόσο, η παράγραφος 2 του άρθρου 13 ορίζει ότι επαρκή επαγγελματικά προσόντα για την άσκηση είτε ολόκληρου είτε μέρους ενός επαγγέλματος που περιλαμβάνεται στον κατάλογο αυτόν θα μπορούν να αναγνωριστούν σε αιτούντα που δεν διαθέτει κανέναν από τους τίτλους αυτούς αν προσκομίσει δικαιολογητικά που αναγνωρίζονται ως ισοδύναμα. Τα κριτήρια ισοδυναμίας που καθιστούν δυνατό να αναγνωριστούν τα επαγγελματικά αυτά προσόντα καθορίστηκαν από τον κανονισμό της 15ης Σεπτεμβρίου 1989.

10. Ο κατάλογος των επαγγελμάτων περιλαμβάνεται στον κανονισμό της 19ης Φεβρουαρίου 1990, ο οποίος τα κατατάσσει βάσει πενταψηφίου συστήματος αριθμήσεως· το πρώτο ψηφίο καθορίζει την επαγγελματική ομάδα· η ομάδα ψηφίων που αποτελείται από το δεύτερο και τρίτο ψηφίο χρησιμοποιείται αποκλειστικώς για την αρίθμηση των διαφόρων επαγγελμάτων συγκεκριμένης ομάδας και για την κατάταξη αναλόγως της τεχνικής συναφείας των διαφόρων επαγγελμάτων της ομάδας· η ομάδα ψηφίων που αποτελείται από το τέταρτο και πέμπτο ψηφίο διακρίνει τα κύρια επαγγέλματα, τα οποία προσδιορίζονται με τα ψηφία 00 έως 09, από τα δευτερεύοντα επαγγέλματα, στα οποία δίδονται ψηφία από το 11 και πάνω. Τα κύρια επαγγέλματα που προσδιορίζονται με τα ψηφία 00 παρέχουν δικαίωμα για την άσκηση των επαγγελμάτων που προσδιορίζονται με τα ψηφία μεταξύ 01 και 09 και απαριθμούνται μετά το κύριο επάγγελμα.

11. Το πεδίο δραστηριότητας των κυρίων και δευτερευόντων επαγγελμάτων του βιοτεχνικού τομέα καθορίζεται από τον κανονισμό της 26ης Μαρτίου 1994. Τα επαγγέλματα που πρέπει να ληφθούν υπόψη στην παρούσα υπόθεση είναι τα εξής:

Ομάδα 4: επαγγέλματα κατασκευής οικοδομών και άλλων κτιρίων

401-00	Εργολάβος οικοδομών
414-00	Στεγοποιός
415-00	Τεχνίτης λευκοσιδήρου-ψευδαργύρου
416-00	Ξυλουργός
419-00	Τεχνίτης οροφών και προσόψεων

12. Τα κριτήρια ισοδυναμίας που καθιστούν δυνατό να αναγνωριστούν επαρκή επαγγελματικά προσόντα για την άσκηση επαγγέλματος καθορίστηκαν από τον κανονισμό της 15ης Σεπτεμβρίου 1989. Οι διατάξεις που είναι χρήσιμες εν προκειμένω είναι οι εξής:

«Αρθρο 4.Ο κάτοχος κυβερνητικής άδειας για την άσκηση ενός από τα επαγγέλματα του καταλόγου που προβλέπει το άρθρο 13, παράγραφος 1, του νόμου (...) της 28ης Δεκεμβρίου 1988 επιτρέπεται να ασκήσει άλλο επάγγελμα ή μέρος άλλου επαγγέλματος συναφούς από τεχνική και οικονομική άποψη, υπό την προϋπόθεση ότι αποδει-

κνύει εξαετή επαγγελματική πρακτική σχετικά με το επάγγελμα ή το μέρος του επαγγέλματος για το οποίο ζητεί άδεια.

Άρθρο 6.Τα πιστοποιητικά που χορηγούνται από τους αρμόδιους οργανισμούς των χωρών μελών της Κοινής Αγοράς βάσει των κοινοτικών οδηγιών στον βιοτεχνικό τομέα λογίζονται ισοδύναμα έγγραφα όταν ο υπέρ ου η πιστοποίηση πληροί τις προβλεπόμενες από τις κοινοτικές οδηγίες προϋποθέσεις επαγγελματικής ικανότητας.

Άρθρο 7.Ως επαγγελματική πρακτική υπό την έννοια του [κανονισμού αυτού] νοείται η απασχόληση που παρέχει τη δυνατότητα να αποκτηθεί συμπληρωματική πρακτική πείρα όσον αφορά το σχετικό βιοτεχνικό επάγγελμα.»

IV — Η κοινοτική νομοθεσία

13. Οι κοινοτικές διατάξεις των οποίων την ερμηνεία ζητεί το αιτούν δικαστήριο για να μπορέσει να λύσει τις διαφορές που ήχθησαν ενώπιόν του είναι διατάξεις της Συνθήκης ΕΚ και της οδηγίας 64/427.

Το άρθρο 52 της Συνθήκης επιβάλλει τη σταδιακή κατάργηση των περιορισμών στην ελευθερία εγκαταστάσεως των υπηκόων κράτους μέλους στο έδαφος άλλου κράτους μέλους κατά τη διάρκεια μεταβατικής περιόδου. Σύμφωνα με το δεύτερο εδάφιο:

«Η ελευθερία εγκαταστάσεως περιλαμβάνει την ανάληψη και την άσκηση μη μισθωτών δραστηριοτήτων, καθώς και τη σύσταση και τη διαχείριση επιχειρήσεων, και ιδίως εταιρειών κατά την έννοια του άρθρου 58, δεύτερο εδάφιο, σύμφωνα με τις προϋποθέσεις που ορίζονται από τη νομοθεσία της χώρας εγκαταστάσεως για τους δικούς της υπηκόους, με την επιφύλαξη των διατάξεων του κεφαλαίου της παρούσας Συνθήκης που αναφέρονται στην κυκλοφορία κεφαλαίων.»

14. Θέτοντας σε εφαρμογή το άρθρο 54 της Συνθήκης, το Συμβούλιο υιοθέτησε ένα γενικό πρόγραμμα για την κατάργηση των περιορισμών στην ελευθερία εγκαταστάσεως [3] (στο εξής: γενικό πρόγραμμα), καθιερώνοντας χρονοδιάγραμμα για την πραγματική εξάλειψη των περιορισμών αυτών εντός προθεσμιών των οποίων η διάρκεια ποικίλλει αναλόγως των σχετικών δραστηριοτήτων, οι οποίες παρατίθενται σε πέντε παραρτήματα. Οι δραστηριότητες κατασκευής κτιρίων περιλαμβάνονται στο παράρτημα I, πράγμα που σημαίνει ότι, όσον αφορά τις δραστηριότητες αυτές, οι περιορισμοί στην ελευθερία εγκαταστάσεως έπρεπε να εξαλειφθούν πριν από την πάροδο του δεύτερου έτους του δεύτερου σταδίου της μεταβατικής περιόδου [4].

3 — ΕΕ ειδ. έκδ. 06/001, σ. 7.

4 — Το γράμμα Β του τίτλου IV του γενικού αυτού προγράμματος τάσσει μακρότερη προθεσμία για τις δραστηριότητες της ομάδας 400 «Κτίρια και δημόσια έργα» του παραρτήματος I όταν ασκούνται στο πλαίσιο συμμετοχής σε συμβάσεις δημοσίων έργων.

15. Ωστόσο, μόλις τον Ιούλιο του 1964 το Συμβούλιο εξέδωσε την οδηγία 64/427. Στις αιτιολογικές σκέψεις της οδηγίας αυτής, το Συμβούλιο αναγνώρισε ότι, λόγω των διαφορετικών ορισμών που τα κράτη μέλη έχουν δώσει στη βιοτεχνία και, κατά συνέπεια, των διαφορετικών ορίων που έχουν χαράξει σε σχέση με τη βιομηχανία, και λαμβανομένου υπόψη του γεγονότος ότι, για τις βιοτεχνικές δραστηριότητες, ισχύουν άλλοτε μεν ελευθερία για την πρόσβαση σ' αυτές και την άσκησή τους, άλλοτε δε αυστηρές διατάξεις προβλέπουσες την κατοχή τίτλου για την εισδοχή στο επάγγελμα, δεν ήταν δυνατό να συντονιστούν οι εθνικές διατάξεις που έχουν εφαρμογή στον τομέα της προσβάσεως στις δραστηριότητες αυτές και της ασκήσεώς τους. Αυτός είναι ο λόγος που το Συμβούλιο, μεταθέτοντας για αργότερα τον συντονισμό αυτόν, περιορίστηκε, στην οδηγία αυτή, να θεσπίσει μεταβατικά μέτρα με σκοπό προ πάντων να αποφευχθεί η υπερβολική ενόχληση των υπηκόων των κρατών μελών στα οποία η πρόσβαση στις δραστηριότητες αυτές δεν εξαρτάται από καμία προϋπόθεση.

16. Τα μέτρα αυτά συνίστανται κυρίως στο να γίνεται δεκτή ως επαρκής προϋπόθεση για την πρόσβαση στις εν λόγω δραστηριότητες εντός των κρατών μελών υποδοχής, όπου η σχετική δραστηριότητα διέπεται από ρύθμιση, η πραγματική άσκηση του επαγγέλματος στη χώρα προελεύσεως επί εύλογη και αρκετά πρόσφατη περίοδο, όταν δεν απαιτείται προηγούμενη επαγγελματική εκπαίδευση για να εξασφαλιστεί ότι ο δικαιούχος κατέχει επαγγελματικές γνώσεις ανάλογες με εκείνες που απαιτούνται για τους ημεδαπούς [5].

5 — Δεύτερη, τέταρτη, πέμπτη και έκτη αιτιολογική σκέψη.

17. Τα άρθρα της οδηγίας 64/427 που είναι χρήσιμα για τη λύση των διαφορών στις κύριες δίκες είναι τα εξής:

Άρθρο 3:

«Όταν σε ένα κράτος μέλος η ανάληψη μιας από τις δραστηριότητες που μνημονεύονται στο άρθρο 1, παράγραφος 2 [μη μισθωτές δραστηριότητες μεταποιήσεως που υπάγονται στις κλάσεις 23-40 ΔΤΤΒ (βιομηχανία ή βιοτεχνία)], ή η άσκησή της εξαρτάται από την κατοχή γενικών, εμπορικών ή επαγγελματικών γνώσεων και ικανοτήτων, το εν λόγω κράτος μέλος αναγνωρίζει ως επαρκή απόδειξη των γνώσεων και ικανοτήτων αυτών την πραγματική άσκηση της εν λόγω δραστηριότητος σε άλλο κράτος μέλος:

α) είτε για έξι συνεχή έτη υπό την ιδιότητα ανεξαρτήτου επαγγελματία ή υπό την ιδιότητα διευθύνοντος επιφορτισμένου με τη διαχείριση της επιχειρήσεως·

β) είτε για τρία συνεχή έτη υπό την ιδιότητα ανεξαρτήτου επαγγελματία ή υπό την ιδιότητα διευθύνοντος επιφορτισμένου με τη διαχείριση της επιχειρήσεως, εφόσον ο δικαιούχος δύναται ν' αποδείξει για το εν λόγω επάγγελμα προηγούμενη τριετή τουλάχιστον κατάρτιση, η οποία βεβαιώνεται με πιστοποιητικό αναγνωρισμένο από το κράτος ή κρίνεται ως απολύτως ικανοποιητική από τον αρμόδιο επαγγελματικό οργανισμό·

γ) είτε για τρία συνεχή έτη υπό την ιδιότητα ανεξαρτήτου επαγγελματία, όταν ο

δικαιούχος δύναται να αποδείξει ότι άσκησε το εν λόγω επάγγελμα, σε σχέση εξαρτήσεως, κατά την διάρκεια πέντε ετών τουλάχιστον·

δ) είτε για πέντε συνεχή έτη σε διευθυντική θέση, από τα οποία ένα ελάχιστο όριο τριών ετών σε τεχνικές υπηρεσίες που συνεπάγονται την ευθύνη ενός τουλάχιστον τμήματος της επιχειρήσεως, εφόσον ο δικαιούχος δύναται να αποδείξει για το εν λόγω επάγγελμα προηγούμενη τριετή τουλάχιστον κατάρτιση, η οποία βεβαιώνεται με πιστοποιητικό αναγνωρισμένο από το κράτος ή που κρίνεται ως απολύτως ικανοποιητική από τον αρμόδιο επαγγελματικό οργανισμό.

Στις προαναφερθείσες περιπτώσεις υπό α' και γ' η εν λόγω δραστηριότης δεν πρέπει να έχει παύσει για διάστημα μεγαλύτερο των 10 ετών κατά την ημερομηνία της καταθέσεως της αιτήσεως που προβλέπεται στο άρθρο 4, παράγραφος 3.»

Άρθρο 4:

«Για την εφαρμογή του άρθρου 3 ισχύουν τα εξής:

1. Τα κράτη μέλη, στα οποία η ανάληψη μιας από τις δραστηριότητες που μνημονεύονται στο άρθρο 1, παράγραφος 2, ή η άσκησή της εξαρτάται από την κατοχή γενικών εμπορικών ή επαγγελματικών γνώσεων και ικανοτήτων, ενημερώνουν μερίμνη της Επιτροπής τα άλλα κράτη μέλη για τα ουσιώδη χαρακτηριστικά του επαγγέλματος (περιγραφή της δραστηριότητος των επαγγελμάτων αυτών).

2. Η αρμόδια αρχή που ορίζεται από την χώρα προελεύσεως για τον σκοπό αυτόν, πιστοποιεί τις επαγγελματικές δραστηριότητες που πραγματικά ασκήθηκαν από τον δικαιούχο, καθώς και την διάρκειά τους. Το πιστοποιητικό συντάσσεται σύμφωνα με την περιγραφή του επαγγέλματος, η οποία γνωστοποιείται από το κράτος μέλος όπου ο δικαιούχος σκοπεύει ν' ασκήσει το επάγγελμα κατά τρόπο μόνιμο ή προσωρινό.

3. Το κράτος μέλος υποδοχής χορηγεί την άδεια ασκήσεως της εν λόγω δραστηριότητος κατόπιν αιτήσεως του ενδιαφερομένου, εφόσον η δραστηριότης που πιστοποιείται συμφωνεί κατά τα κύρια σημεία της περιγραφής του επαγγέλματος που έχει γνωστοποιηθεί δυνάμει της παραγράφου 1 και εφόσον πληρούνται οι άλλοι όροι που ενδεχομένως προβλέπονται από τις διατάξεις του.»

18. Στις 18 Ιουνίου 1992, το Συμβούλιο εξέδωσε την οδηγία 92/51/ΕΟΚ [6], η οποία έχει σκοπό, με την καθιέρωση ενός δεύτερου

6 — Οδηγία σχετικά με ένα δεύτερο γενικό σύστημα αναγνωρίσεως της επαγγελματικής εκπαιδεύσεως το οποίο συμπληρώνει την οδηγία 89/48/ΕΟΚ (ΕΕ L 209, σ. 25).

γενικού συστήματος αναγνωρίσεως της επαγγελματικής εκπαιδεύσεως, να διευκολύνει την άσκηση όλων των επαγγελματικών δραστηριοτήτων που εξαρτώνται σε κράτος μέλος από επαγγελματική εκπαίδευση συγκεκριμένου επιπέδου. Η οδηγία αυτή συμπληρώνει το σύστημα που καθιερώθηκε το 1988 με σκοπό την αναγνώριση των διπλωμάτων τριτοβάθμιας εκπαιδεύσεως που πιστοποιούν επαγγελματική εκπαίδευση ελάχιστης διάρκειας τριών ετών [7]. Ωστόσο, το άρθρο 2, δεύτερο εδάφιο, της οδηγίας αυτής αποκλείει από το πεδίο εφαρμογής της τόσο τα επαγγέλματα που αποτελούν το αντικείμενο ειδικής οδηγίας η οποία επιβάλλει μεταξύ των κρατών μελών την αμοιβαία αναγνώριση των διπλωμάτων όσο και τις δραστηριότητες που αποτελούν το αντικείμενο μιας από τις οδηγίες που περιλαμβάνονται στο παράρτημα Α. Η δεύτερη από τις οδηγίες που παρατίθενται στο παράρτημα αυτό είναι η οδηγία 64/427, της οποίας την ερμηνεία ζήτησε εν προκειμένω το tribunal administratif.

19. Η πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη θέσπιση συστήματος αναγνωρίσεως των διπλωμάτων σχετικά με τις επαγγελματικές δραστηριότητες που καλύπτονται από τις οδηγίες ελευθερώσεως και μεταβατικών μέτρων για τη συμπλήρωση του γενικού συστήματος αναγνωρίσεως των διπλωμάτων [8], την οποία η Επιτροπή υπέβαλε στις 9 Φεβρουαρίου 1996 και η οποία δεν έχει μέχρι τώρα ευοδωθεί, δεν επιφέρει καμία σχεδόν μεταβολή στο ακόμη εν ισχύι κείμενο της οδηγίας 64/427, της οποίας η ερμηνεία είναι αναγκαία για το εθνικό δικαστήριο προκειμένου να λύσει τις διαφορές στις δύο κύριες δίκες.

7 — Οδηγία 89/48/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 21ης Δεκεμβρίου 1988, σχετικά με ένα γενικό σύστημα αναγνωρίσεως των διπλωμάτων τριτοβάθμιας εκπαιδεύσεως που πιστοποιούν επαγγελματική εκπαίδευση ελάχιστης διάρκειας τριών ετών (ΕΕ 1989, L 19, σ. 16).

8 — COM(96) 22 τελικό (ΕΕ 1996, C 115, σ. 16).

V — Οι παρατηρήσεις που υποβλήθηκαν κατά την προδικαστική διαδικασία

20. Γραπτές παρατηρήσεις υπέβαλαν, εντός της προθεσμίας που τάσσει προς τούτο το άρθρο 20 του Οργανισμού (ΕΚ) του Δικαστηρίου, οι M. de Castro Freitas και R. Escallier, οι οποίοι είναι οι προσφεύγοντες των κυρίων δικών, καθώς και η Επιτροπή. Πέραν αυτών, ο εκπρόσωπος της Πορτογαλικής Δημοκρατίας παρέστη κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση για να υποβάλει προφορικώς τις παρατηρήσεις του.

21. Κατά τον M. de Castro Freitas, η μόνη προϋπόθεση που το άρθρο 3, πρώτο εδάφιο, της οδηγίας 64/427 επιβάλλει στον αιτούντα άδεια εγκαταστάσεως είναι να έχει όντως ασκήσει τη σχετική δραστηριότητα. Δεν του επιβάλλει να έχει όντως ασκήσει τη δραστηριότητα αυτή μόνον εκτός οποιασδήποτε άλλης δραστηριότητας κατά τις περιόδους τις οποίες αφορούν τα στοιχεία α' έως δ' του ίδιου άρθρου της οδηγίας. Συνεπώς, δεν αποκλείει την κατάσταση του κοινοτικού υπηκόου ο οποίος, εντός του κράτους μέλους προελεύσεώς του, άσκησε συγχρόνως πλείονες δραστηριότητες που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας. Ο M. de Castro Freitas ισχυρίζεται επί πλέον ότι το άρθρο 52 της Συνθήκης εγγυάται την ελευθερία εγκαταστάσεως όλων των υπηκόων της Ευρωπαϊκής Ενώσεως με τη σταδιακή κατάργηση όλων των περιορισμών στην ελευθερία αυτή, και ιδίως με τη σταδιακή κατάργηση των βασιζομένων αποκλειστικώς στην ιθαγένεια διακρίσεων όσον αφορά την πρόσβαση σε επάγγελμα ή την άσκησή του. Τούτο σημαίνει ότι στον υπήκοο κράτους μέλους, ο οποίος, μέσω πιστοποιητικού που του χορηγήθηκε από την αρμόδια αρχή,

αποδεικνύει ότι όντως άσκησε τις σχετικές επαγγελματικές δραστηριότητες εντός του κράτους μέλους καταγωγής του, πρέπει αυτομάτως να επιτρέπεται η εγκατάσταση σε οποιοδήποτε άλλο κράτος μέλος, καθότι διαφορετικά θα ήταν καταδικασμένο σε αποτυχία το σύστημα που καθιέρωσε η οδηγία 64/427 για την αναγνώριση από το κράτος μέλος υποδοχής, χωρίς άλλη διατύπωση, της επαγγελματικής πείρας που πιστοποιεί η αρμόδια αρχή του κράτους προελεύσεως.

Κατά τον M. de Castro Freitas, η απαιτούμενη από το άρθρο 3, στοιχείο α', της οδηγίας 64/427 περίοδος ασκήσεως δραστηριότητας δεν μπορεί να παραταθεί με την αιτιολογία ότι οι διάφορες δραστηριότητες ασκήθηκαν συγχρόνως, αρκεί οι δραστηριότητες αυτές να είναι αρκούντως συναφείς λόγω του αντικειμένου και του πεδίου τους ώστε η ταυτόχρονη άσκηση να μη γίνεται εις βάρος της επαρκούς αφομοιώσεως των αναγκαίων θεωρητικών και πρακτικών γνώσεων για τη σωστή εκμάθηση του σχετικού επαγγέλματος. Κατ' αυτόν, πρέπει να εξεταστεί αν οι συντάκτες της οδηγίας χρησιμοποίησαν στο άρθρο 3 τον όρο «δραστηριότητα» για να συμπεριλάβουν έτσι στην ίδια δραστηριότητα πλείονα «επαγγέλματα» που θα μπορούν να ασκηθούν συγχρόνως στο πλαίσιο της ίδιας γενικότερης «δραστηριότητας», όπως εν προκειμένω τα επαγγέλματα του τεχνίτη προσόψεων και του εργολάβου εξωτερικών αποπερατώσεων, τα οποία ανήκουν στη γενικότερη δραστηριότητα των επαγγελμάτων κατασκευής κατοικιών και άλλων κτιρίων. Τέλος, προσθέτει ότι το συναφές πλειόνων επαγγελμάτων για τα οποία ζητείται άδεια εγκαταστάσεως είναι συνεπώς καθοριστικής σημασίας για την απάντηση στο ερώτημα αν η απαιτούμενη από το άρθρο 3, στοιχείο α', της οδηγίας 64/427 περίοδος ασκήσεως δραστηριότητας είναι εξαετής ή πολλαπλάσια των έξι ετών όταν πλείονα επαγγέλματα ασκήθηκαν συγχρόνως.

22. Ο προσφεύγων στην άλλη κύρια δίκη, ο R. Escallier, ισχυρίζεται ότι η οδηγία 64/427 είναι μεταβατικό μέτρο του οποίου η ορολογία δείχνει σαφώς ότι προέβλεψε ότι ο κοινοτικός υπήκοος, ο οποίος εντός του κράτους μέλους καταγωγής του άσκησε συγχρόνως δραστηριότητες που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας και ο οποίος ζητεί άδεια εγκαταστάσεως σε άλλο κράτος μέλος, θα μπορεί να συνεχίσει να ασκεί συγχρόνως τις ίδιες δραστηριότητες εντός του άλλου αυτού κράτους μέλους. Κατ' αυτόν, το κράτος του Λουξεμβούργου δεν μπορεί να επικαλεστεί την οδηγία 64/427 για να δικαιολογήσει την εκ μέρους του απόρριψη, υπό τις συνθήκες αυτές, των αιτήσεων εγκαταστάσεως, καθόσον από την 1η Ιανουαρίου 1970 το δικαίωμα εγκαταστάσεως ισχύει για όλους τους κλάδους των μη μισθωτών δραστηριοτήτων. Διατείνεται ότι η προβλεπόμενη από το άρθρο 3, στοιχείο α', της οδηγίας 64/427 περίοδος ασκήσεως δραστηριότητας δεν μπορεί να μεταβληθεί λόγω του ότι πολλές από τις δραστηριότητες που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας αυτής ασκήθηκαν συγχρόνως. Τέλος, προσθέτει ότι η οδηγία 64/427 δεν επιφυλάσσει ειδική μεταχείριση για τις συναφείς δραστηριότητες. Αυτός είναι ο λόγος που η συνάφεια, ή η έλλειψη συνάφειας, των σχετικών δραστηριοτήτων δεν έχει συνέπειες για την ερμηνεία που πρέπει να δοθεί στις διατάξεις της οδηγίας.

23. Η Επιτροπή παρατηρεί ότι η έκτη αιτιολογική σκέψη της οδηγίας 64/427 περιέχει δύο ουσιώδεις έννοιες για την ερμηνεία του άρθρου της 3, δηλαδή την έννοια «πραγματική άσκηση του επαγγέλματος στη χώρα προελεύσεως για μια εύλογη (...) περίοδο» και την έννοια «πρόσφατη χρονικά περίοδος». Όσον αφορά τις δραστηριότητες που ασκούνται υπό την ιδιότητα ανεξάρτητου επαγγελματία ή υπό την ιδιότητα διευθύνοντος επιφορτισμένου με τη διαχείριση επιχειρήσεως, όπως εν προκειμένω, η κριθείσα ως

εύλογη προηγούμενη περίοδος ασκήσεως δραστηριότητας καθορίστηκε σε έξι συνεχή χρόνια. Όσον αφορά το πρόσφατο της ασκήσεως δραστηριότητας, η οδηγία ορίζει ότι η δραστηριότητα αυτή δεν πρέπει να έχει παύσει δέκα έτη πριν από την ημερομηνία καταθέσεως της αιτήσεως. Διατείνεται ότι, παρά τη σημασία που το εθνικό δικαστήριο φαίνεται να αποδίδει στην πτυχή αυτή, δεν πρέπει να θεωρηθεί σημαντικό το γεγονός ότι στο γαλλικό κείμενο της οδηγίας χρησιμοποιείται πληθυντικός στο πρώτο μέρος του πρώτου εδαφίου και ενικός στο τέλος του εδαφίου αυτού, καθότι το τέλος του πρώτου εδαφίου συνδέεται με το άρθρο 1, παράγραφος 2, το οποίο ορίζει το καθ' ύλην πεδίο εφαρμογής της οδηγίας. Συνεπώς, κατά την Επιτροπή, είναι εσφαλμένο να αποκλειστεί η δυνατότητα εφαρμογής του άρθρου 3 όταν διακινούμενος επαγγελματίας ζητεί άδεια να ασκήσει συγχρόνως πλείονες δραστηριότητες.

Η Επιτροπή ισχυρίζεται συναφώς ότι, για να μπορέσει η αποκτηθείσα πείρα να θεωρηθεί ικανή να δικαιολογήσει την πρόσβαση στις σχετικές δραστηριότητες εντός του κράτους μέλους υποδοχής, πρέπει ο αιτών να είναι σε θέση να προσκομίσει πιστοποιητικά που βεβαιώνουν την πραγματική άσκηση κάθε μιας από τις δραστηριότητες αυτές κατά την απαιτούμενη περίοδο. Ως παράδειγμα, αναφέρει την περίπτωση ενός προσώπου που κατά την εξαετή περίοδο άσκησε τρία εντελώς διαφορετικά επαγγέλματα· το πρόσωπο αυτό θα τεκμαίρεται ότι απέκτησε για κάθε μία από τις δραστηριότητες αυτές πείρα δύο ετών κάθε φορά, πράγμα που δεν θα του παράσχει τη δυνατότητα να αποκτήσει πρόσβαση σε κανένα από τα τρία επαγγέλματα εντός του κράτους μέλους υποδοχής. Κατά την Επιτροπή, μόνον η άσκηση δραστηριότητας κατά πλήρη απασχόληση μπορεί να θεωρηθεί ως «πραγματική άσκηση» της δραστηριότητας αυτής υπό την έννοια του άρθρου 3 της οδηγίας 64/427. Αυτός είναι ο λόγος που η ταυτόχρονη άσκηση διαφόρων δραστηριοτήτων επί έξι έτη δεν μπορεί να θεωρηθεί ανάλογη με την άσκησή τους κατά πλήρη απασχόληση. Εντούτοις, όταν οι δραστηριότητες αυτές είναι συναφείς ή όταν εποπτεύονται από τον ίδιο διευθύνοντα, μπορεί να αποκτηθεί αξιόλογη πείρα. Συνεπώς, φρονεί ότι έργο των εθνικών δικαστηρίων θα είναι να εφαρμόζουν το κριτήριο αυτό αναλόγως των διαθεσίμων στοιχείων, όπως, παραδείγματος χάριν, της περιγραφής του επαγγέλματος την οποία προβλέπει το άρθρο 4 της οδηγίας 64/427. Συνάγει, όσον αφορά το πρώτο ερώτημα, ότι τόσο οι παλαιότερες δραστηριότητες που ο M. de Castro Freitas άσκησε στην Πορτογαλία όσο και αυτές που ο R. Escallier άσκησε στη Γαλλία πρέπει να θεωρηθούν συναφείς.

Η Επιτροπή εξετάζει στη συνέχεια τα στοιχεία που οι εθνικές αρχές οφείλουν να λαμβάνουν υπόψη όταν καλούνται να αναγνωρίσουν την προηγούμενη επαγγελματική πείρα του αιτούντος άδεια εγκαταστάσεως ο οποίος άσκησε πάνω από μία επαγγελματική δραστηριότητα στο κράτος μέλος καταγωγής του και επιθυμεί να συνεχίσει να τις ασκεί στο κράτος μέλος υποδοχής. Το πρώτο από τα στοιχεία αυτά είναι η ιδιότητα υπό την οποία ο ενδιαφερόμενος προτίθεται να ασκήσει τις δραστηριότητες αυτές. Συγκεκριμένα, αν εργάστηκε ως διευθύνων επιφορτισμένος με τη διαχείριση επιχειρήσεως, πράγμα που κατά κύριο λόγο συνεπάγεται εποπτική εργασία σχετική συχνά με πάνω από ένα επάγγελμα, η εκπλήρωση των προϋποθέσεων θα είναι πιο εύκολη γι' αυτόν παρά για κάποιον που εργάστηκε υπό την ιδιότητα του ανεξάρτητου επαγγελματία. Το δεύτερο στοιχείο αφορά τη φύση των δραστηριοτήτων και, προ παντός, τον σύνδεσμο που ενδέχεται να υπάρχει μεταξύ τους. Ελλείψει της συναφείας αυτής, η πείρα που αποκτήθηκε από την ταυτόχρονη άσκηση των σχετικών δραστηριοτήτων επί έξι έτη ουδόλως θα μπορεί να θεωρηθεί επαρκής. Τέλος, θα πρέπει να καθοριστεί η ακριβής περίοδος που θα λαμβάνεται υπόψη για κάθε δραστηριότητα. Συναφώς, η Επιτροπή διακρίνει μεταξύ δύο περιπτώσεων: ή ο

ενδιαφερόμενος θα αποδεικνύει, βάσει του πιστοποιητικού του άρθρου 4, παράγραφος 2, της οδηγίας 64/427, ότι άσκησε αρκετά πρόσφατα πλείονες συναφείς δραστηριότητες επί έξι συνεχή έτη, οπότε η πείρα που αποκτήθηκε στις τρεις δραστηριότητες θα πρέπει να θεωρηθεί ως αδιάσπαστο σύνολο το οποίο παρέχει τη δυνατότητα προσβάσεως σε κάθε μία από τις δραστηριότητες αυτές εντός της χώρας υποδοχής, ή οι δραστηριότητες που ασκήθηκαν συγχρόνως δεν θα πληρούν την προϋπόθεση συνάφειας, οπότε ο καλύτερος τρόπος ενέργειας των αρμόδιων αρχών θα είναι να λάβουν υπόψη την κύρια δραστηριότητα, αν υπάρχει, ή, ελλείψει αυτής, να κατανείμουν την προηγούμενη περίοδο μεταξύ των διαφόρων δραστηριοτήτων.

24. Η Πορτογαλική Δημοκρατία υποστήριξε κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση ότι, για να διευκολύνει την άσκηση του δικαιώματος εγκαταστάσεως, η οδηγία 64/427 καθιέρωσε πλήρες σύστημα κανόνων ώστε το κράτος μέλος, εντός του οποίου η πρόσβαση σε ορισμένες επαγγελματικές δραστηριότητες εξαρτάται από την κατοχή ορισμένων γνώσεων και ικανοτήτων, να δέχεται την πραγματική άσκηση των δραστηριοτήτων αυτών σε άλλο κράτος μέλος ως επαρκή απόδειξη των πιο πάνω γνώσεων και ικανοτήτων. Αυτός είναι ο λόγος που το κράτος μέλος στο οποίο έχει υποβληθεί αίτηση άδειας εγκαταστάσεως δεν μπορεί να στηριχθεί στην εσωτερική νομοθεσία του ούτε να επικαλεστεί διατάξεις της οδηγίας για να μην αναγνωρίσει την ισχύ και τα αποτελέσματα του πιστοποιητικού που η αρμόδια αρχή του κράτους μέλους προελεύσεως εξέδωσε για να βεβαιώσει την πραγματική άσκηση της σχετικής δραστηριότητας και τη διάρκειά της, βασιζόμενη στην περιγραφή του επαγγέλματος η οποία ανακοινώθηκε από το κράτος μέλος στο οποίο ο αιτών επιθυμεί να εγκατασταθεί, όταν η δραστηριότητα της οποίας η άσκηση πιστοποιείται συμπίπτει με τα κύρια χαρακτηριστικά της περιγραφής του επαγγέλματος που την αφορά.

VI — Ανάλυση των προδικαστικών ερωτημάτων

25. Τα τρία ερωτήματα του εθνικού δικαστηρίου, στα οποία, κατ' εμέ, πρέπει να δοθεί κοινή απάντηση, αφορούν το ζήτημα αν ο κοινοτικός υπήκοος, ο οποίος προσκομίζει πιστοποιητικό που βεβαιώνει ότι εντός άλλου κράτους μέλους άσκησε συγχρόνως δύο ή τρεις επαγγελματικές δραστηριότητες που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 64/427, μπορεί να επικαλεστεί, και αν ναι υπό ποιες προϋποθέσεις, το δικαίωμα εγκαταστάσεως για να συνεχίσει να ασκεί τις ίδιες δραστηριότητες υπό την ιδιότητα του ανεξάρτητου επαγγελματία εντός άλλου κράτους μέλους στο οποίο η πρόσβαση στις δραστηριότητες αυτές και η άσκησή τους εξαρτώνται από την κατοχή ορισμένων γνώσεων και ικανοτήτων.

26. Το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι «το άρθρο 52 της Συνθήκης ΕΟΚ αποτελεί μία από τις θεμελιώδεις διατάξεις της Κοινότητας και από το τέλος της μεταβατικής περιόδου έχει άμεση εφαρμογή στα κράτη μέλη. Δυνάμει της διάταξης αυτής, η ελευθερία εγκαταστάσεως των υπηκόων κράτους μέλους στο έδαφος άλλου κράτους μέλους συνεπάγεται την ανάληψη και άσκηση μη μισθωτών δραστηριοτήτων καθώς και τη σύσταση και τη μεταχείριση επιχειρήσεων υπό τις προϋποθέσεις που καθορίζει η νομοθεσία της χώρας εγκαταστάσεως για τους ιδίους της υπηκόους». Εξ αυτών το Δικαστήριο συνήγαγε ότι, «έτσι, το άρθρο 52 αποβλέπει στο να εξασφαλίσει το πλεονέκτημα της εθνικής μεταχείρισης σε κάθε υπήκοο κράτους μέλους που εγκαθίσταται, έστω και με δευτερεύουσα εγκατάσταση, σε άλλο κράτος μέλος για να ασκεί στο κράτος αυτό μη μισθωτή δραστηριότητα και απαγορεύει κάθε δυσμενή διάκριση λόγω ιθαγενείας που

απορρέει από τις νομοθεσίες, ως περιορισμό της ελευθερίας εγκαταστάσεως [9]».

27. Δεν χωρεί αμφιβολία ως προς το ότι η νομοθεσία του Λουξεμβούργου που ρυθμίζει την πρόσβαση στα επαγγέλματα του βιοτεχνικού τομέα και του τομέα των οικοδομικών κατασκευών και την άσκηση των επαγγελμάτων αυτών δεν συνεπάγεται καμία διάκριση λόγω ιθαγενείας. Συγκεκριμένα, τάσσει πανομοιότυπες προϋποθέσεις για όλο τον κόσμο και ορίζει ρητώς ότι τα πιστοποιητικά που εκδίδονται από τους αρμόδιους οργανισμούς των κρατών μελών βάσει των κοινοτικών οδηγιών περί βιοτεχνίας λογίζονται ισοδύναμα με επαρκή επαγγελματικά προσόντα.

Ωστόσο, θεωρώ ότι η πρακτική που ακολουθείται από τις αρχές του Λουξεμβούργου είναι δυνατό να αποδειχθεί αντίθετη προς το άρθρο 52 της Συνθήκης και τις διατάξεις της οδηγίας 64/427 αν μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα να αποθαρρύνει τον κοινοτικό υπήκοο που εργάστηκε υπό την ιδιότητα του ανεξάρτητου επαγγελματία στον τομέα της βιοτεχνίας εντός άλλου κράτους μέλους και που επιθυμεί να εγκατασταθεί στο Λουξεμβούργο για να θέσει σε εφαρμογή τα σχέδιά του.

28. Το Δικαστήριο έχει κρίνει συναφώς ότι «οι διατάξεις της Συνθήκης που αφορούν την ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων έχουν σκοπό, επομένως, να διευκολύνουν την άσκηση πάσης φύσεως επαγγελματικών δραστηριοτήτων εντός του συνόλου των εδαφών των κρατών μελών και δεν επιτρέπουν εθνικές ρυθμίσεις που θα μπορούσαν να κωλύουν την επέκταση των δραστηριοτήτων αυτών πέρα από το έδαφος ενός μόνον κράτους μέλους» [10].

29. Το Δικαστήριο έχει κρίνει επίσης ότι, με το να καθορίσει την ημερομηνία κατά την οποία η ελευθερία εγκαταστάσεως θα γίνει πραγματικότητα στο τέλος της μεταβατικής περιόδου, το άρθρο 52 επιβάλλει συγκεκριμένη υποχρέωση αποτελέσματος, της οποίας η εκτέλεση πρέπει να διευκολύνεται, αλλά όχι να εξαρτάται, από την εφαρμογή προγράμματος σταδιακών μέτρων [11].

30. Το γενικό πρόγραμμα που υιοθετήθηκε το 1962, για να τεθεί σε εφαρμογή το άρθρο 54, παράγραφος 1, της Συνθήκης, παραθέτει στο παράρτημα I τις δραστηριότητες για την άσκηση των οποίων τα κράτη μέλη έπρεπε όντως να εξαλείψουν όλους τους περιορισμούς στην ελευθερία εγκαταστάσεως πριν από την πάροδο του δεύτερου έτους του δεύτερου σταδίου της μεταβατικής περιόδου. Στον κατάλογο αυτόν, οι δραστηριότητες κατατάσσονται κατά κλάσεις και ομάδες.

9 — Απόφαση της 28ης Ιανουαρίου 1986, 270/83, Επιτροπή κατά Γαλλίας (Συλλογή 1986, σ. 273, σκέψεις 13 και 14).

10 — Αποφάσεις της 15ης Φεβρουαρίου 1996, C-53/95, Kemmler (Συλλογή 1996, σ. I-703, σκέψη 11), και της 7ης Ιουλίου 1988, 143/87, Stanton (Συλλογή 1988, σ. 3877, σκέψη 13), και 154/87 και 155/87, Wolf κ.λπ. (Συλλογή 1988, σ. 3897, σκέψη 13).

11 — Απόφαση της 28ης Ιουνίου 1977, 11/77, Patrick (Συλλογή τόμος 1977, σ. 373, σκέψη 10).

31. Τα παραρτήματα του γενικού προγράμματος καταρτίστηκαν βάσει της «διεθνούς ταξινομήσεως τύπου, κατά βιομηχανία, όλων των κλάδων οικονομικής δραστηριότητας» [12] (στο εξής: ΔΤΤΒ). Βάσει της ταξινομήσεως αυτής και των επεξηγηματικών σημειώσεών της, οι διάφορες δραστηριότητες πρέπει να κατατάσσονται σε ομάδες ή υποομάδες. Οι δραστηριότητες που δεν περιλαμβάνονται στην ταξινόμηση αυτή θα πρέπει να προστεθούν στην ομάδα που περιέχει τις πλησιέστερες δραστηριότητες, λαμβανομένης υπόψη της οικονομικής καταστάσεως στην Κοινότητα και, ειδικότερα, της τεχνικής προόδου.

32. Όπως δείχνει ο ίδιος ο τίτλος της, η οδηγία 64/427, της οποίας την ερμηνεία ζήτησε το εθνικό δικαστήριο, καθορίζει τις λεπτομέρειες εφαρμογής των μεταβατικών μέτρων στον τομέα των μη μισθωτών δραστηριοτήτων μεταποιήσεως που υπάγονται στις κλάσεις 23 έως 40 της ΔΤΤΒ.

Οι κλάσεις αυτές είναι οι εξής: κλάση 23, κλωστοϋφαντουργική βιομηχανία · κλάση 24, κατασκευή υποδημάτων· κλάση 25, βιομηχανία ξυλίνων ειδών και ειδών εκ φελλού· κλάση 26, βιομηχανία επίπλων· κλάση 27, βιομηχανία χάρτου· κλάση 28, βιομηχανίες εκτυπώσεων, εκδόσεων και συναφών δραστηριοτήτων· κλάση 29, βιομηχανία δερμάτων· κλάση 30, βιομηχανία καουτσούκ· κλάση 31, χημική βιομηχανία· κλάση 32, βιομηχανία παραγώγων πετρελαίου και άνθρακος· κλάση 33, βιομηχανία προϊόντων εκ μη μεταλλικών μεταλλευμάτων· κλάση 34, μεταλλουργικές βιομηχανίες βάσεως· κλάση 35, κατασκευή τεχνουργημάτων εκ μετάλλου, εκτός μηχανών και μεταφορικού υλικού· κλάση 36, κατασκευή μηχανών, εκτός των ηλεκτρικών μηχανών· κλάση 37, κατασκευή μηχανών, συσκευών και ηλεκτρικών μηχανημάτων· κλάση 38, κατασκευή υλικού μεταφορών· κλάση 39, διάφορες μεταποιητικές βιομηχανίες, και κλάση 40, η οποία περιλαμβάνει μόνον την ομάδα 400 που αφορά κτίρια και δημόσια έργα.

Πρέπει να επισημανθεί, πληροφοριακά, ότι στη ΔΤΤΒ του 1958 η ομάδα 400 δεν περιλαμβάνει λιγότερες από 179 δραστηριότητες του κατασκευαστικού τομέα, που μπορεί να είναι πολύ διαφορετικές η μία από την άλλη, όπως ξυλουργική, κατασκευή λιμανιών, επισκευή στεγών, κατασκευή υποστέγων και ασφαλτόστρωση οδών. Δεν περιέχει περιγραφή ή ορισμό καμίας από τις δραστηριότητες αυτές.

33. Από τη δικογραφία προκύπτει ότι ο M. de Castro Freitas εργάστηκε υπό την ιδιότητα του ανεξάρτητου επαγγελματία στην Πορτογαλία επί εννέα έτη ως εργολάβος οικοδομών και τεχνίτης προσόψεων και ότι το απέδειξε στις αρχές του Λουξεμβούργου μέσω πιστοποιητικού του άρθρου 4, παράγραφος 2, της οδηγίας 64/427, προκειμένου αυτές να του επιτρέψουν να ασκήσει την επαγγελματική του δραστηριότητα στο Λουξεμβούργο υπό την ιδιότητα του εργολάβου οικοδομών που δικαιούται να προβεί σε εξωτερικές αποπερατώσεις και σε εργασίες σχετικά με προσόψεις και στέγες. Η άδεια αυτή του χορηγήθηκε μόνον εν μέρει. Κατά τα λοιπά, του αντιτάχθηκε άρνηση με την αιτιολογία ότι στο Λουξεμβούργο, στον κατάλογο των κυρίων και δευτερευόντων επαγγελμάτων ο οποίος περιλαμβάνεται στον κανονισμό της 19ης Φεβρουαρίου 1990, τα επαγγέλματα που ο M. de Castro Freitas

12 — Η ταξινόμηση αυτή έγινε από το Στατιστικό Γραφείο των Ηνωμένων Εθνών, Τμήμα Στατιστικών Μελετών, σειρά Μ, αριθ. 4, θεωρ. 1, Νέα Υόρκη, 1958.

άσκησε συγχρόνως στην Πορτογαλία ανήκουν σε δύο χωριστές κατηγορίες, δηλαδή στα επαγγέλματα του εργολάβου οικοδομών και του τεχνίτη προσόψεων. Στον κατάλογο αυτόν, τα επαγγέλματα αυτά χαρακτηρίζονται ως κύρια επαγγέλματα και φέρουν αντιστοίχως τον αριθμό αναφοράς 401-00 και 419-00.

Σύμφωνα με τον ορισμό που ο κανονισμός της 26ης Μαρτίου 1994 δίνει στο πεδίο δραστηριότητας των δύο αυτών επαγγελμάτων, η άδεια ασκήσεως του πρώτου περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, την κατασκευή προσόψεων από ακατέργαστους ή κατεργασμένους λίθους, την κατασκευή υποστρωμάτων και την επένδυση δαπέδων, την επίστρωση με ασβέστη και τσιμέντο καθώς και την τοποθέτηση σκαλωσιών. Η άδεια ασκήσεως του δεύτερου επαγγέλματος περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, τις επενδύσεις οροφών και τοίχων με επιχρίσεις και γύψινες πλάκες, την κατασκευή ψευδοροφών, γύψινων υποστρωμάτων, τις επενδύσεις εσωτερικών και εξωτερικών τοίχων, την κατασκευή προσόψεων με θερμική μόνωση, τον καθαρισμό προσόψεων και την τοποθέτηση σκαλωσιών.

34. Ο R. Escallier απέδειξε στις αρχές του Λουξεμβούργου, μέσω πιστοποιητικού που του χορήγησε η αρμόδια αρχή, ότι άσκησε συγχρόνως στη Γαλλία επί επτά έτη τα επαγγέλματα του ξυλουργού, του στεγοποιού και του τεχνίτη λευκοσιδήρου-ψευδαργύρου ως διευθύνων επιφορτισμένος με τη διαχείριση επιχειρήσεως και ζήτησε την άδεια να ασκήσει τα ίδια επαγγέλματα στο Λουξεμβούργο. Η εν λόγω άδεια εγκαταστάσεως του χορηγήθηκε μόνο για το επάγγελμα του στεγοποιού και όχι για τα άλλα. Συγκεκριμένα, στους προαναφερθέντες κανονισμούς, οι οποίοι κατατάσσουν τα επαγγέλματα σε κατηγορίες, τα τρία αυτά επαγγέλματα θεωρούνται κύρια επαγγέλματα, τα οποία φέρουν αντιστοίχως τους αριθμούς αναφοράς 416-00, 414-00 και 415-00, και, ως τέτοια, υπόκεινται σε χωριστή άδεια. Το πρώτο επάγγελμα συνίσταται, στην ουσία, στην κατασκευή και τοποθέτηση του ξύλινου σκελετού από τον οποίο γίνονται οι στέγες· το δεύτερο, στην τοποθέτηση κεραμιδιών ή πλακών σχιστολίθου στα σανιδώματα της στέγης και, το τρίτο, στην τοποθέτηση κάθε είδους πρόσθετου μεταλλικού υλικού στις στέγες.

35. Η οδηγία 64/427 επιβάλλει στα κράτη μέλη να θεσπίσουν μέτρα για να αποφευχθεί κυρίως η υπερβολική ενόχληση των υπηκόων των κρατών μελών όπου η πρόσβαση στις μη μισθωτές δραστηριότητες μεταποιήσεως τις οποίες αφορά η οδηγία δεν υπόκειται σε καμία προϋπόθεση — όπως συμβαίνει στην Πορτογαλία και τη Γαλλία όσον αφορά τα εν λόγω επαγγέλματα — όταν οι υπήκοοι αυτοί προτίθενται να εγκατασταθούν και να ασκήσουν τις δραστηριότητες αυτές σε κράτος μέλος όπου ρυθμίζεται η πρόσβαση σ' αυτές — όπως συμβαίνει στο Λουξεμβούργο.

36. Για να αποφευχθεί η ενόχληση αυτή, η οδηγία επιβάλλει στο κράτος μέλος υποδοχής, το οποίο εξαρτά την πρόσβαση στις δραστηριότητες αυτές ή την άσκησή τους από την κατοχή επαγγελματικών γνώσεων και ικανοτήτων, την υποχρέωση να δέχεται ως επαρκή απόδειξη των γνώσεων και ικανοτήτων αυτών την πραγματική άσκηση του επαγγέλματος επί εύλογο χρονικό διάστημα, του οποίου η διάρκεια καθορίζεται σε έξι συνεχή έτη αν ο ενδιαφερόμενος άσκησε το επάγγελμα υπό την ιδιότητα του ανεξάρτητου επαγγελματία ή ως διευθύνων επιφορ-

τισμένος με τη διαχείριση επιχειρήσεως και το οποίο πρέπει επί πλέον να είναι αρκετά πρόσφατο, λόγος για τον οποίο η οδηγία απαιτεί η άσκηση του επαγγέλματος να μην ανάγεται σε πάνω από δέκα έτη πριν από τη κατάθεση της αιτήσεως αδείας εγκαταστάσεως.

37. Ουδείς αμφισβητεί ότι η πρόσβαση στα εν λόγω επαγγέλματα ρυθμίζεται στο Λουξεμβούργο. Είμαι σύμφωνος με τον ορισμό του «νομοθετικώς κατοχυρωμένου επαγγέλματος» που ο γενικός εισαγγελέας P. Léger πρότεινε για να ερμηνευθούν οι διατάξεις της οδηγίας 89/48 [13]. Στην απόφασή του, το Δικαστήριο δέχθηκε τον ορισμό αυτόν, κατά τον οποίο νομοθετικώς κατοχυρωμένο επάγγελμα υφίσταται μόνον όταν η δημόσια αρχή έχει άμεσα ή έμμεσα θεσπίσει κανόνες που διέπουν την πρόσβαση στο επάγγελμα και την άσκησή του και όταν η μη τήρηση των κανόνων αυτών συνεπάγεται κυρώσεις [14].

38. Κατ' εφαρμογήν της νομοθεσίας που διέπει την πρόσβαση στα διάφορα επαγγέλματα στη χώρα τους, οι αρχές του Λουξεμβούργου δεν δέχθηκαν ως επαρκή απόδειξη ούτε το πιστοποιητικό που η πορτογαλική αρμόδια αρχή χορήγησε στον M. de Castro Freitas, το οποίο βεβαίωνε ότι άσκησε δύο επαγγέλματα επί εννέα έτη χωρίς διακοπή, ούτε το πιστοποιητικό που η γαλλική αρμόδια αρχή χορήγησε στον R. Escallier, το οποίο βεβαίωνε ότι άσκησε τρία επαγγέλματα επί επτά έτη χωρίς διακοπή ως διευθύνων επιφορτισμένος με τη διαχείριση επιχειρήσεως, παρ' όλον ότι, και στις δύο περιπτώσεις, είχε συμπληρωθεί και με το παραπάνω η απαιτούμενη από το άρθρο 3, στοιχείο α', της οδηγίας 64/427 περίοδος έξι συνεχών ετών πραγματικής ασκήσεως δραστηριότητας, και δεν επέτρεψαν σ' αυτούς να συνεχίσουν να ασκούν τα ίδια επαγγέλματα στο Λουξεμβούργο. Ωστόσο, κατά τις διατάξεις του άρθρου 4, παράγραφος 2, της οδηγίας 64/427, τα πιστοποιητικά αυτά συντάχθηκαν σύμφωνα με την περιγραφή του επαγγέλματος που ανακοίνωσαν οι αρχές του Λουξεμβούργου.

39. Στη νομοθεσία του Λουξεμβούργου, κάθε ένα από τα πέντε αυτά επαγγέλματα θεωρείται κύριο επάγγελμα, του οποίου η άσκηση υπόκειται σε χωριστή άδεια. Για να λάβει την άδεια αυτή, ο αιτών πρέπει να αποδείξει ότι είναι κάτοχος είτε επαγγελματικού πτυχίου είτε πανεπιστημιακού τίτλου μηχανικού στον κλάδο αυτόν. Αν δεν κατέχει ούτε το ένα ούτε το άλλο, επαρκή επαγγελματικά προσόντα για την άσκηση ολόκληρου ή μέρους του επαγγέλματος αυτού θα μπορούν να αναγνωριστούν βάσει δικαιολογητικών που θεωρούνται ισοδύναμα. Τα πιστοποιητικά που εκδίδονται από τις αρμόδιες αρχές στην Πορτογαλία ή τη Γαλλία θεωρούνται συνεπώς ισοδύναμα κατ' εφαρμογήν της οδηγίας 64/427, παρ' όλον ότι, στην πράξη, αποδείχθηκε ότι χρησιμεύουν μόνο για να μπορέσει ο ενδιαφερόμενος να ασκήσει μία από τις παλαιότερες δραστηριότητές του αλλά όχι το σύνολο αυτών, καθόσον η άδεια ασκήσεως κάθε ενός από τα επαγγέλματα που η νομοθεσία του Λουξεμβούργου χαρακτηρίζει ως κύρια χορηγείται στους κοινοτικούς υπηκόους που βρίσκονται σε πανομοιότυπη ή συγκρίσιμη κατάσταση με τον M. de Castro Freitas και τον R. Escallier μόνον υπό την προϋπόθεση ότι αποδεικνύουν ότι άσκησαν κάθε ένα από τα επαγγέλματα αυτά τουλάχιστον επί έξι συνεχή έτη.

13 — Προαναφέρθηκε στην υποσημείωση 7.

14 — Προτάσεις στην υπόθεση C-164/94, Αρανίτης, απόφαση της 1ης Φεβρουαρίου 1996 (Συλλογή 1996, σ. I-135, και συγκεκριμένα σ. I-147).

40. Το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι η περιεχόμενη στο άρθρο 3 της οδηγίας 64/427 έννοια «πραγματική άσκηση της εν λόγω δραστηριότητος σε άλλο κράτος μέλος (...) για [ορισμένο αριθμό] συνεχών ετών» είναι μία από τις προϋποθέσεις αναγνωρίσεως, από το κράτος μέλος που ρυθμίζει τη σχετική δραστηριότητα, της ασκήσεώς της εντός άλλου κράτους μέλους και, έτσι, καθιστά δυνατό να εξασφαλιστεί η ελευθερία εγκαταστάσεως για την άσκηση των δραστηριοτήτων που αφορά η οδηγία. Αυτός είναι ο λόγος που το Δικαστήριο προσέθεσε ότι για την ομοιόμορφη εφαρμογή της οδηγίας 64/427 πρέπει να δοθεί κοινοτική ερμηνεία της εννοίας αυτής. Συνήγαγε ότι η έκφραση αυτή αφορά μόνον την πραγματική άσκηση της σχετικής δραστηριότητας για περίοδο που δεν μπορεί να διακόπτεται για άλλον λόγο παρά μόνο για (σύντομη) ασθένεια ή τις (συνήθεις) διακοπές [15].

41. Ενόψει του γεγονότος ότι η οδηγία απαιτεί η άσκηση της δραστηριότητας που αφορά το πιστοποιητικό να είναι πραγματική και να έχει διαρκέσει επί έξι συνεχή έτη, και λαμβανομένης υπόψη της ερμηνείας που το Δικαστήριο έχει δώσει στους όρους αυτούς, το μοναδικό συμπέρασμα που μπορεί να συναχθεί είναι ότι, αν επικρατήσει η ερμηνεία που οι αρχές του Λουξεμβούργου δίνουν στην οδηγία 64/427, ο κοινοτικός υπήκοος που βρίσκεται στην κατάσταση του M. de Castro Freitas ή του R. Escallier θα μπορεί, στην καλύτερη περίπτωση, να εγκατασταθεί στο Λουξεμβούργο μόνο για να ασκήσει το πολύ δύο από τα σχετικά επαγγέλματα που στη χώρα αυτή θεωρούνται κύρια. Συγκεκριμένα, δεν πρέπει να λησμονείται ότι, κατά το άρθρο 3, τελευταίο εδάφιο, της οδηγίας 64/427, όταν ο αιτών άδεια εγκαταστάσεως υποβάλλει την αίτησή του στο κράτος μέλος υποδοχής, δεν πρέπει να έχει παύσει τη δραστηριότητα, για την άσκηση της οποίας ζητεί άδεια, πάνω από δέκα χρόνια πριν από την κατάθεση της αιτήσεώς του.

Η περίπτωση του R. Escallier το δείχνει ξεκάθαρα. Αφού συμπλήρωσε επτά έτη ως διευθύνων επιφορτισμένος με τη διαχείριση επιχειρήσεως κατασκευής στεγών στη Γαλλία, ζήτησε να εγκατασταθεί στο Λουξεμβούργο για να συνεχίσει εκεί να κατασκευάζει στέγες. Όμως, η μόνη άδεια που έλαβε βάσει της πείρας που απέδειξε ότι έχει ήταν η άδεια να τοποθετεί κεραμίδια ή πλάκες σχιστολίθου. Αν θέλει επί πλέον να λάβει άδεια να κατασκευάζει ξύλινους σκελετούς στεγών και να τοποθετεί τα μεταλλικά υλικά που προστίθενται συνήθως στις στέγες, και αν επιθυμεί να ασκήσει και τις δύο αυτές δραστηριότητες, θα πρέπει να αποκτήσει δώδεκα έτη πείρας. Αν όμως επιμείνει να συνενώσει τα αναγκαία έτη πείρας για να λάβει την άδεια να ασκήσει τα τρία επαγγέλματα στο Λουξεμβούργο, στο τέλος του δέκατου έκτου έτους αποκτήσεως της απαιτούμενης πείρας η πείρα που απέκτησε κατά τα έξι πρώτα έτη δεν θα μπορεί πλέον να ληφθεί υπόψη καθότι θα έχουν παρέλθει πάνω από δέκα έτη από τότε που έπαυσε να ασκεί το πρώτο επάγγελμα. Δεδομένου ότι η δραστηριότητα πρέπει να ασκηθεί επί έξι συνεχή έτη και εφόσον, σύμφωνα με τη νομοθεσία του Λουξεμβούργου, η άσκηση κύριου επαγγέλματος αποκλείει την ταυτόχρονη άσκηση οποιουδήποτε άλλου κύριου επαγγέλματος, διερωτώμαι επί πλέον σε ποιο από τα επαγγέλματα που ασκήθηκαν συγχρόνως στη Γαλλία οι αρχές του Λουξεμβούργου θα καταλογίσουν την απώλεια πείρας;

15 — Απόφαση της 27ης Σεπτεμβρίου 1989, 130/88, Van de Bijl (Συλλογή 1989, σ. 3039, σκέψεις 17 και 19).

42. Θεωρώ ότι η πρακτική αυτή είναι απαράδεκτη όχι μόνο διότι καταλήγει στο παράλογο αποτέλεσμα που μόλις εξέθεσα, αλλά και διότι η οδηγία 64/427 ορίζει στο άρθρο 4, κατά τρόπο που δεν θα μπορούσε να γίνει πιο σαφής, ότι τα κράτη μέλη εντός των οποίων ένα από τα επαγγέλματα που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της ή η άσκηση της δραστηριότητας αυτής κατοχυρώνονται νομοθετικώς θα γνωστοποιήσουν, με τη βοήθεια της Επιτροπής, στα άλλα κράτη μέλη τα κύρια χαρακτηριστικά του επαγγέλματος κοινοποιώντας τους περιγραφή της δραστηριότητας που αντιστοιχεί στα επαγγέλματα αυτά· ότι, εντός κάθε κράτους μέλους, η αρμόδια αρχή που θα οριστεί προς τούτο θα πιστοποιεί τις επαγγελματικές δραστηριότητες που έχουν όντως ασκηθεί από τον δικαιούχο καθώς και τη διάρκειά τους, πιστοποίηση η οποία θα γίνεται βάσει της περιγραφής του επαγγέλματος που θα ανακοινώσει το κράτος μέλος εντός του οποίου ο δικαιούχος θέλει να ασκήσει το εν λόγω επάγγελμα και, τέλος, ότι το κράτος μέλος υποδοχής θα χορηγεί την άδεια ασκήσεως της εν λόγω δραστηριότητας κατόπιν αιτήσεως του ενδιαφερομένου όταν η πιστοποιηθείσα δραστηριότητα ταιριάζει με τα κύρια χαρακτηριστικά της περιγραφής του επαγγέλματος που ανακοίνωσε στην αρμόδια αρχή του κράτους μέλους προελεύσεως για την έκδοση του πιστοποιητικού αυτού και όταν πληρούνται οι άλλες προϋποθέσεις που τάσσει ενδεχομένως η ρύθμισή του, προϋποθέσεις στις οποίες, κατ' εμέ, δεν μπορεί να περιλαμβάνεται αριθμός ετών ασκήσεως της σχετικής δραστηριότητας μεγαλύτερος του αριθμού ετών που προβλέπει η οδηγία.

43. Συνεπώς, η οδηγία 64/427 καθιερώνει πλήρες σύστημα κανόνων με σκοπό η άσκηση επαγγελματικής δραστηριότητας σε συγκεκριμένο κράτος μέλος να αναγνωρίζεται σε άλλο κράτος μέλος στο πλαίσιο της ελευθερίας εγκαταστάσεως. Η οδηγία προβλέπει συναφώς τριπλή εγγύηση: πρώτον, τα κράτη μέλη ενημερώνουν το ένα το άλλο για τα κύρια χαρακτηριστικά των νομοθετικώς κατοχυρωμένων επαγγελμάτων, μέσω περιγραφής του επαγγέλματος· δεύτερον, το κράτος μέλος εντός του οποίου ζητείται άδεια εγκαταστάσεως ανακοινώνει στο κράτος μέλος προελεύσεως την περιγραφή του επαγγέλματος επί της οποίας το κράτος αυτό θα στηριχθεί για να εκδώσει το πιστοποιητικό, πράγμα που συνεπάγεται, κατ' εμέ, κριτική αξιολόγηση, από την αρμόδια αρχή που εκδίδει το πιστοποιητικό, όχι μόνον της δραστηριότητας που πράγματι ασκήθηκε αλλά και της διάρκειάς της· τέλος, το κράτος μέλος υποδοχής θα πρέπει να εκδώσει την άδεια εγκαταστάσεως όταν η πιστοποιηθείσα δραστηριότητα συμπίμπτει με τα κύρια χαρακτηριστικά της περιγραφής του επαγγέλματος.

44. Όσον αφορά το πιστοποιητικό που χορηγεί το κράτος μέλος προελεύσεως βάσει της περιγραφής του επαγγέλματος που το κράτος υποδοχής τού ανακοίνωσε προηγουμένως, το Δικαστήριο έχει κρίνει, ήδη από το 1989 [16], ότι το πιστοποιητικό αυτό είναι το έγγραφο που καθιστά δυνατό να εξασφαλιστεί πραγματική ελευθερία εγκαταστάσεως εντός των κρατών μελών που απαιτούν ορισμένα προσόντα. Εξ αυτού συνήγαγε ότι το κράτος μέλος υποδοχής που επιβάλλει τέτοιες προϋποθέσεις δεσμεύεται κατ' αρχήν από τις διαπιστώσεις που περιέχονται στο πιστοποιητικό που εξέδωσε το κράτος μέλος προελεύσεως, καθότι διαφορετικά το πιστοποιητικό αυτό δεν θα είχε πρακτική χρησιμότητα. Προσέθεσε, ειδικότερα, ότι το κράτος μέλος υποδοχής δεν μπορεί να θέσει υπό αμφισβήτηση την ακρίβεια των στοιχείων που παραθέτει η αρμόδια αρχή του κράτους μέλους προελεύσεως όσον αφορά τις δραστηριότητες που άσκησε εκεί ο ενδιαφερόμενος ή τη διάρκειά τους.

16 — Προαναφερθείσα στην προηγούμενη υποσημείωση απόφαση Van de Bijl, σκέψεις 21 έως 23.

45. Παρά ταύτα, οι αρχές του Λουξεμβούργου δεν χορηγούν στον κοινοτικό υπήκοο, ο οποίος προσκομίζει πιστοποιητικό της αρμόδιας αρχής άλλου κράτους μέλους το οποίο βεβαιώνει ότι άσκησε συγχρόνως πλείονα επαγγέλματα κατά την εύλογη και αρκετά πρόσφατη περίοδο που απαιτεί η οδηγία 64/427, την άδεια να συνεχίσει να ασκεί τα ίδια επαγγέλματα στο έδαφός τους. Προς στήριξη της αρνήσεως αυτής, ματαίως επικαλούνται ως πρόσχημα το ότι η εθνική νομοθεσία τους θεωρεί τα επαγγέλματα αυτά ως κύρια και ανεξάρτητα των οποίων η άσκηση μπορεί να επιτραπεί μόνο χωριστά.

46. Θεωρώ ότι η πρακτική αυτή είναι αντίθετη προς τις σχετικές με την ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων διατάξεις της Συνθήκης, οι οποίες σκοπό έχουν να διευκολύνουν την άσκηση των επαγγελματικών δραστηριοτήτων σε ολόκληρο το έδαφος της Κοινότητας. Ειδικότερα, είναι ασυμβίβαστη με το άρθρο 52 της Συνθήκης και τις διατάξεις της οδηγίας 64/427, η οποία σκοπό έχει να διευκολύνει το να γίνει πραγματικότητα η ελευθερία εγκαταστάσεως στον τομέα των μη μισθωτών δραστηριοτήτων μεταποιήσεως που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της, καθότι η πρακτική αυτή καταλήγει, δίχως άλλο, στο να αποθαρρύνει να εγκατασταθούν στο Λουξεμβούργο οι κοινοτικοί υπήκοοι που έχουν συγχρόνως ασκήσει σε άλλο κράτος μέλος πλείονες δραστηριότητες οι οποίες στο Μεγάλο Δουκάτο θεωρούνται κύρια επαγγέλματα.

VII — Συμπέρασμα

Λαμβανομένων υπόψη των ανωτέρω συλλογισμών, προτείνω στο Δικαστήριο να αναδιατυπώσει τα προδικαστικά ερωτήματα που του υπέβαλε το tribunal administratif και να δώσει σ' αυτά την εξής απάντηση:

«Το άρθρο 52 της Συνθήκης και τα άρθρα 3 και 4 της οδηγίας 64/427/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 7ης Ιουλίου 1964, περί των λεπτομερειών εφαρμογής των μεταβατικών μέτρων στον τομέα των μη μισθωτών δραστηριοτήτων μεταποιήσεως που υπάγονται στις κλάσεις 23-40 ΔΤΤΒ (Βιομηχανία και βιοτεχνία), απαγορεύουν να μη χορηγηθεί στον κοινοτικό υπήκοο, ο οποίος υποβάλλει στις αρχές του κράτους μέλους υποδοχής το πιστοποιητικό με το οποίο αρμόδια αρχή του κράτους μέλους προελεύσεως βεβαιώνει ότι άσκησε συγχρόνως διάφορα επαγγέλματα κατά την εύλογη περίοδο που προβλέπεται για την περίπτωσή του και ότι η άσκηση των επαγγελμάτων αυτών δεν έπαυσε πριν πάνω από δέκα χρόνια, άδεια ασκήσεως μέρους των επαγγελμάτων αυτών, για τον λόγο ότι στο κράτος μέλος υποδοχής θεωρούνται κύρια και ανεξάρτητα επαγγέλματα και οι αρχές του κράτους αυτού θεωρούν ότι η προϋπόθεση ασκήσεως δραστηριότητας επί εύλογη περίοδο πρέπει να πληρούται χωριστά για κάθε ένα από τα επαγγέλματα αυτά.»